

Gestió ambiental > Gestió de residus |

ABOCADOR DEL GARRAF (2006)

Elisabet Sau

L'any 2006, l'Entitat Metropolitana del Medi Ambient va clausurar l'última zona que encara funcionava com a abocador de deixalles urbanes a la vall d'en Joan, al massís del Garraf. Aquest abocador havia estat en funcionament des de l'any 1974 però la seva ubicació dins el Parc Natural del Garraf així com el progressiu rebuiment de l'espai aconsellaven buscar-hi una alternativa. La clausura de les diferents zones de l'abocador va començar l'any 2000, quan es va aprovar el projecte bàsic de restauració de la vall. Des d'aleshores, les deixalles que arribaven al Garraf es van anar derivant cap als nous Ecoparcs construïts segons els objectius del Programa metropolità de gestió de residus municipals, 1997-2006.

El massís del Garraf forma l'extrem sud-occidental de la Serralada Litoral catalana. La seva peculiaritat rau en el predomini de roca calcària que dóna lloc a nombrosos fenòmens de modelat càrstic. El massís està poc poblat, tot i que a les vores hi ha els municipis d'Avinyonet del Penedès i Olesa de Bonesvalls, de la comarca de l'Alt Penedès; Olivella, Sitges i Sant Pere de Ribes, de la del Garraf, o Begues i Castelldefels, a la del Baix Llobregat. Al llarg dels anys, i sobretot abans que fos declarat parc natural, hi havien proliferat activitats força "agressives" amb el paisatge: pedreres com la de Vallcarca, camps de tir, instal·lacions de comunicacions o l'abocador de la vall d'en Joan serveixen com exemples. El massís també havia estat afectat per importants incendis forestals com el de 1982, amb 10.000 ha cremades o el de 1994, amb 4.300 ha.

L'abocador del Garraf (67 ha) es troba ubicat a la vall d'en Joan, als termes municipals de Gavà i Begues, a la comarca del Baix Llobregat. L'abocador es va posar en marxa l'any 1974 i fins a la seva clausura l'any 2006 ha acumulat més de vint-i-cinc milions de tones de residus que, en alguns llocs, han arribat a tenir prop de 100 m d'alçada. La gestió d'aquest equipament depenia de l'Entitat Metropolitana del Medi Ambient (EMMA). Aquest abocador s'havia d'haver clausurat l'any 1999 però el retard en la construcció de les noves instal·lacions per al tractament de residus previstes en el Programa metropolità de gestió de residus municipals (PMGRM) 1997-2006 ho va posposar fins al 2006. Aquest Programa preveia un model de gestió de residus municipals basat en el tractament de totes les fraccions de brossa i s'havia d'acompanyar amb la construcció de quatre ecoparcs que haurien de tractar i valorar els diferents tipus de deixalles municipals.

L'any 1986 el Departament de Política Territorial i Obres Públiques (DPTOP) va aprovar el Pla especial de protecció del medi físic i del paisatge de l'espai natural del Garraf, redactat pel Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona. Aquest pla, conjuntament amb la declaració de parc natural, pretenia dignificar aquest massís amb un seguit d'actuacions que, progressivament, haurien d'aturar-ne la degradació. L'any 1992, el Garraf va quedar inclòs en el Pla d'espais d'interès natural (PEIN) de la Generalitat. Actualment el parc forma part de la Xarxa d'Espais Naturals que promou i gestiona la Diputació de Barcelona i ocupa una superfície de prop de 12.400 ha.

Projecte de restauració

L'any 2000, l'EMMA va aprovar el projecte bàsic de restauració de l'abocador del Garraf que tenia com a objectiu fonamental posar fi progressivament a l'abocament de residus a la vall d'en Joan. El mateix any es van clausurar les 20 ha de les zones 1 i 2 del terme municipal de Gavà i posteriorment se'n va posar en marxa el projecte de restauració, que ha consistit en la construcció d'onze terrasses de tipus agrari on s'han plantat espècies vegetals autòctones, adaptades a poca demanda d'aigua. La restauració d'aquestes dues zones tenia un pressupost inicial de 15 MEUR i s'havien de finançar amb fons de la Unió Europea (UE), de l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona, la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, el Ministeri d'Hisenda, la Junta de Residus de la Generalitat, i la EEA-EFTA (European Economic Area - European Free Trade Association). La direcció d'obra va ser adjudicada mitjançant concurs públic a l'UTE (Proyectos y Servicios, SA / Batlle i Roig Arquitectes), amb la col·laboració de Teresa Galí Izard, paisatgista. L'execució del projecte es va acabar l'any 2003.

A principi de 2002 es van deixar d'abocar residus municipals en el 40% de la superfície del dipòsit que hi havia dins el terme municipal de Begues i es van iniciar els tràmits per a l'adjudicació de la redacció del projecte de restauració per a aquesta zona, la 3. L'any 2003 va entrar en funcionament la instal·lació que havia de permetre l'aprofitament energètic del biogàs produït en el procés de putrefacció dels residus. Segons els càlculs efectuats s'aprofitaran cinc-cents cinquanta milions de metres cúbics de metà del biogàs o el que equival a una producció de 1.100 milions de

kWh.

En el projecte de recuperació de l'entorn també s'havia previst la remodelació de la masia de Can Joan, del segle XIV, que s'hauria de convertir en un centre de recursos destinat a activitats d'educació ambiental així com en un nou centre d'informació del parc. L'empresa EcoMediterrània era l'encarregada de dissenyar i desenvolupar un conjunt d'activitats que tindrien com a objecte apropar els ciutadans al complex món dels residus i donar a conèixer tant el dipòsit controlat de la vall d'en Joan com cadascuna de les actuacions portades a terme amb l'objectiu de minimitzar l'impacte ambiental d'aquesta instal·lació de deposició controlada de residus.

La zona 4 es clausura a final de 2006

Aquesta zona de 30 ha de l'abocador s'ha mantingut oberta fins al 31 de desembre de l'any 2006. Equivalia aproximadament a una tercera part de la superfície del dipòsit i pertanyia al terme municipal de Begues. Un cop clausurada estava previst que comencés la restauració conjunta de les zones 3 i 4. Segons les explicacions del gerent de l'EMMA, Carles Conill Vergés, un cop clausurat l'abocador del Garraf, totes les escombraries generades pels habitants de l'àrea metropolitana es portarien als tres ecoparcs construïts, és a dir, a la Zona Franca de Barcelona, Montcada i Reixac i Sant Adrià de Besòs. En els dos primers centres, un cop tractats els residus, aquests s'embalaven i es tractaven per a, posteriorment, dipositar-los en els abocadors controlats de Badalona, Vacarisses, Cerdanyola del Vallès i els Hostalets de Pierola; en el cas de l'ecoparc de Sant Adrià, els residus anaven directament cap a la incineradora. Als Hostalets era on es preveia també la construcció del quart **ECOPARC** de l'àrea metropolitana, que hauria d'entrar en funcionament el 2008.

L'abocador controlat dels Hostalets de Pierola va ser el receptor per a derivar-hi les 400.000 tones anuals d'escombraries que encara arribaven al sector obert de la vall d'en Joan. Tot i el tancament a final d'any, a l'abocador clausurat del Garraf es mantindrà en funcionament la planta de tractament dels lixiviats contaminats, que estava en funcionament des de l'any 1999, així com la producció de biogàs, amb concessió administrativa fins al 2013. El procés de restauració paisatgística de la vall permetrà que aquesta es recuperi per a usos de lleure ciutadà.

Més informació

www.diba.es/parcsn

www.ema-amb.com/cat/activitat/residus/equipaments/diposit-valljoan.html

La notícia és sobre el llibre **El dipòsit controlat de la Vall d'en Joan. Tres dècades de gestió de residus municipals a l'àrea metropolitana de Barcelona 1974-2006. Autor: Entitat Metropolitana del Medi Ambient.*

